

Париж. — 22-річна американка Вероніка МакКонелл, радіологістка з Філадельфії, загинула у трагічному випадку, коли під собором Нотр-Дам у Парижі впадала на неї авіастри 225 стін 37-річна французужка Деніс Рей-Терм, яка в самотньому замірі скоцхнула з вежі Нотр-Дам на вулицю. Молода американка саме йшла з групою інших туристів з собору та купувала на вулиці якусь дрібничку на пам'ять. Перевезені до шпиталю обидві молоді жінки внаслідок померли.

СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

UKRAINIAN Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1103 of Act of October 3, 1917 - authorized July 31, 1918.

Address: "SVOBODA," P. O. Box 348, JERSEY CITY, N. J. 07303

Наївний підхід

Про наївний підхід до комунізму, з вірою у його лібералізацію та в кінцеву холодну війну — пише на сторінках попереднього невідомого додатку "Н. П. Таймс", 27 вересня ц. р. у статті "Нема послаблення в атмосфері холодної війни" британський політик — публіцист, Джон Гріт, комуніст лондонського "Гардієну", який недавно зрікся свого шляхетського титулу, як лорд Олтрінч. Автор не ставить крапки над "і", що він має на увазі американський Державний Департамент, але з його гострої критики поглядів недавнього посла ЗДА в Москві і в Београді Джорджа Кенана, який віддавав за авторитетом у справах Східної Європи для офіційних кол Вашингтону, видно, на чіткі адреси писана та стаття.

Конкретно, британський автор рішуче заперечує віру, начебто комунізм, як ідеологія — політична течія і як державна влада, "розкладається" і начебто внаслідок того приходить кінець холодної війни. Не виключаючи, що таке колись в далекій майбутності може статися, автор підкреслює, що всі комуністичні режими в усіх країнах, де вони існують, були і є ворогами індивідуальної свободи людини. Тому автор глузує з деяких наївних людей на Заході, які беруть за добру монету докори недавню померлому італійському комуністичному ватажку Пальміро Тольятті на адресу Хрущова, що ніби він не досить докладно провів дефініцію і не зава в СССР "ленінського принципу індивідуальної свободи". Британський автор пригадує, що Тольятті насправді промовляв не до Хрущова, а до італійських виборців, і що коли б в Італії прийшли до влади комуністи, то там відразу зникла б індивідуальна свобода громадян.

"Концепції", що їх може дістати від СРСР, вільний світ, як пак Америка, подібні до атомового договору: більшовики можуть піти тільки на такі "поступки", які нічого їм не коштують, а служать за пропагандистські аргументи й обурюють західних найняків. Британський автор рішуче заперечує теорію Кенана, нібито світовий комунізм переходить в систему моноцентризму в систему поліцентризму. Цю теорію, як відомо, перейняв державний секретар Дін Ракс, який кілька разів говорив, що тепер існує не один комунізм, а "різні комунізми", і що тому треба йти за ними до кожної окремої комуністичної країни. Джон Гріт перестерігає проти оман самостійності комуністичних країн: вони насправді підпорядковані Москві і нею керовані. Тільки замість одного центру в тепер два — в Москві і Пейнінгу, але розбіжності між ними не мають нічого спільного із суперечками щодо ідеології. Британський автор слушно висловлює здивування, що Америка наставляла тепер скріплювати найсильнішу комуністичну державу — СССР — проти слабшої, комуністичного Китаю і що вона, наприклад, у своїй південно-азійській політиці штовхав Індію в обійми Москві.

Присмолюючи читати такі статті, які доказують, що в західному світі є ще люди, які твердять дилетантсько до Москви та її дальшій незмітній загрози для світу, і прикро стверджувати це раз, що відповідальні керівники політики ЗДА у відношенні до Москви керують як іграшками, своїми бажаннями та незнанням дійсної природи Росії і більшовизму.

Нема нічого небезпечнішого для народу, як прихилити його чуливість, як створювати фальшиве переконання, що минула небезпека. Політика співіснування, неправдива бажання зберегти мир, шкідлива тому, що створює в американців враження, наче б минула холодна війна, яка насправді продовжується, наче б змінився комунізм, хоч він той самий, що був.

Великий чоловік

"Громада — великий чоловік". Так називали українська приказка значення її ролі людської спільноти. Приказка постоїла задоволю до більшовицької революції. Нарід вирішував державні справи у демократичній Греції ще в часах Гомера. З цієї колісний народоправства демократичний спосіб правління поширився в багатьох країнах світу. На Україні, в часах Козаччини, народ обирав гетьмана. Може це саме з тих часів дійшла до нас приказка "Громада — великий чоловік". Але принесена з півночі на багнетях комуністична влада вже скоро 50 років уперто заперечує суть і зміст цього означення.

Стероризована, загнана п'ятиріччями і нічними арештами, українська суспільність в СССР після смерті Сталіна використала тимчасову хиткість Кремлю, боротьбу між різними силами в центрі імперії. Як Україна, так і інші поневолені народи та країни — сателіти використовують і найменші нагоди для того, щоб дихнути повніше, щоб бодати трохи випростати плечі під пресом Москви. Югославія, Албанія, Румунія вже частково звільнилися від казати б, стовідсоткової "опіки" Кремлю; Польща виступає в культурній і навіть релігійній площині. Угорщина напевно ніколи не забуде про москвські танки на закривавлених вулицях Будапешту... Розкол між СССР і комуністичним Китаєм — це невідома наші до поневолення націй. Розпочався процес, який може скріплювати надію на самовизволення народів Східної й Центральної Європи — самовизволення духового порядку, як перший крок до остаточного визволення в майбутньому.

В чому саме проявляється цей процес на Україні? Як колись за імперії Романових, так і тепер — верхівка УССР вірою служить Москві, бо вона наставляла Кремлем і тільки від Кремлю вона залежить. Та — всупереч волі й вимогам хрущовського імперського ЦК — в туці українського народу відбуваються далекі відомі процеси. Москва посилює боротьбу в релігійно — серед народу збільшується кількість віруючих. Москва і її вилучники посилюють натиск на українську мову — серед народу з'являються молоді поети, для яких загубили української мови — "де смерть моя". У пресі, яка не може стримувати всіх голосів читачів, щораз частіше з'являються вимоги друкувати українські книжки більшими накладками, випускати фільми рідною мовою, писати візники рідною мовою, а не російською — українськими "макаронами", дбати про красу рідної мови. Комуністична дирекція Суського музею довгий час не дозволяла експонувати картини Лео Давида, Л. Лебрен, Ф. Віттаріо, зразки фламандського живопису. Після вимог читачів преси — їх було виставлено, всупереч бажанням партії віддати Україну від західної культури. Директор — комуніст В. Богунюв в Києві адалася до викриків та доган, "де можна обійтися просто людським словом" — і "Радянська Культура" з 27 вересня повідомляє, що "Пі звільнено з посади". Зматюкавшись за збереження рідної культури, науки, шкільництва, українська суспільність справедливо обурюється й вимагає, щоб підручники видавалися своєчасно, щоб наукові бібліотеки обов'язково одержували український примірник видань в УССР; запитує, чому "дуже мало видається репертуарних творів для музичних колективів, а для оркестр українських народних інструментів зовсім нічого немає". Лунають уже голоси, які домагаються від російських видавців, щоб вони видавали в перекладах твори Григорія Сковороди, Маркіана Шашкевича, Леоніда Глібова та ін. Українська суспільність вимагає багато чого, бо навіть в умовах комуністично — москвського поневолення "громада — великий чоловік".

СОВЕТСЬКА "КОЕКСИСТЕНЦІЯ" У ДІЙСНОСТІ

У той час, як Н. Хрущов і твердженнями советських військових стратегів має за мету хіба приспати чуливість вільного світу. Для зміцнення бойового духа надвір советської армії і комуністичні керівники старалися, виховувати особливий склад армії в дусі жорстокої ненависті до імперіалізму, в першу чергу до ЗДА (журнал "Коммунист Вооруженных Сил", ч. 6, 1964, стор. 4). Це, зрештою, згоджується з думкою самого Хрущова, який на засіданні ЦК КПСС з 21-го червня 1963-го року сказав: "Ненависть супроти клясового ворога з кожною, бо не може успішно боротися за свій народ чи за комунізм той, хто не навчився ненавидіти ворогів... Товариші, йде тепер важка класова боротьба в світі. Вороги нападають на нашу марксистсько-ленінську ідеологію та намагаються спотворити дух і сумління народу".

Ця "жорстока ненависть" має скеровуватися не лише супроти керівників чи фінансовиків кля Америки, але також супроти рядових американських воїнів і старшин. "Коммунист Вооруженных Сил" вимагає від військових пропагандистів, щоб вони показували советським воїнам, "які провалили розділю людей, вихованих капіталізмом, від людей соціалістичного суспільства". В контексті політичного навчання про "сути буржуазної моралі" згаданий військовий журнал подає таку концепцію для дискредитації американських воїнів і старшин:

"У цілковитій гармонії із звичайними джунглі вивихуються воїни і старшини американської армії. Вся історія ЗДА — це безперервний ланцюг загарибних воєн, безсоромного грабунку народів... Американські імперіалісти розуміють: щоб спонукати своїх воїнів битися за чужі для них інтереси, потрібна відповідна ідеологія на обробку особового складу армії. Головне призначення цієї обробки — виховати воїнів на професійних убивацьких, насильницьких, прищепити їм найдикий жерстокий інстинкт, прагнення безжалісного винищення цілих народів та країн... Куди не вступить нога американського воїна, всюди ллється кров... Це крик свідки кривавого імперіалізму".

Подібні матеріали проти-американської пропаганди можна знайти в багатьох контекстах політичного навчання советських воїнів, опублікованих в інших числах цього ж журналу (ч. 21 за 1963, стр. 6-67; ч. 9 за 1964, стр. 74-79 і т. д.).

З наведених цитат постас, як бачимо, дійсний образ советсько-москвського імперіалізму, що його КПСС намагається прищити американським воїнам і старшинам.

Чи вашингтонські політики й прихильники коекзистенції слідкують за тим, як інтерпретують і кремльські диктатори? Чи не країна пра, щоб наразити Вашингтон заговорив про дієвий москвський імперіалізм у його минулому й сучасному?

І. Л.

Василь Витвицький ЦІННИЙ МУЗИЧНИЙ ВИДАВАННЯ

Напередодні роковин Тараса Шевченка з'явився другий том повної хорово-оркестрової партитури одного з найбільших і найзаметніших творів на слова поета — кантати-симфонії "Кавказ" Станіслава Людкевича. Видано її в 1963 р. Державне Видавництво Образотворчого Мистецтва і Музичної Літератури УССР. Видання звичайного, великого формату оркестрових партитур, гарно оформлене із зовнішнього боку В. Юрчином. Друк чіткий, розклад матеріалу не переладаний. Окремою цінністю партитури є фортепіановий витяг оркестрової партії (клявір), необхідний для розумування хорів.

Партитура надрукована повністю в усіх чотирьох частинах твору, без ніяких змін у словесному і в музичному тексті.

Висота накладу (500 примірників) задовільна для самих виконавчих потреб. Зате, коли взяти до уваги зацікавлення, яке будують цей музично-ментальний твір у колах музик, а далі і в ширших колах любителів української музики, то наклад показується невисокою. Якщо в самому місті Дніпрої застрягло близько десяти партитур, то це тоді сказати про Київ, Львів і всю широкую українську землю? Щоб виповнити заперечування, видавництво прийняло рішення зробити другий наклад твору.

Це варто було б зробити й з уваги на іншу справу. Не зважаючи на працю редакторів (Ф. Наденко і Г. Гембер) і коректорів (Л. Кисілевська і С. Лур'є) у партитуру передіслалося досить багато друкарських помилок. Є тут і звичайні недогляди, що їх можна легко справити, наприклад, додати пропущені прикладові тональні знаки у хорівій партії на стор. 227, або додати риси у деяких місцях, як у басі на стор. 219. Та є й кілька таких помилок, особливо щодо розділення хроматичних знаків, які можуть уводити в блуд виконавця (клявір на стор. 5, твор на стор. 54, друге сопрано на початку 219 стор.). Трапляються й просто помилкові надруковані тони (наприклад, бас в кінці 53 стор. або на стор. 108). При виданні другої партитури всі ці недогляди можна було б справити.

Видання партитури "Кавказу" Шевченка — Людкевича є першим повним виданням цього твору. Досі з'являлися тільки окремі літографовані частини, і то тільки хорівій "партії" (з фортепіановою партією була видана сама друга частина — "Молитва"). Поява партитури партитури з уваги на це одне обставину. При сьогоднішньому поступі воєнно-технічних засобів (якщо слово "поступ" тут на місці) існує величезна загроза для мистецьких цінностей. Тому й друкарське помноження одного з найкращих творів нашої музичної культури має свою окрему цінність.

Майже одночасно із виданням партитури з'явився графична платівка "Кавказу". Виконали її львівська хорова капеля "Трембіта" і симфонічна оркестра філармонії під ке-

Д-р І. Головицький ЗАНЕДБАНА ДІЛЯНКА УМОВОГО ЗДОРОВ'Я

(2)

Тому, що умове недорозвинення є поважною суспільною проблемою, в ЗДА існує багато то товариств і організацій, які ставлять своїм завданням опіку, виховання і перевиховання умовонедорозвинених.

Поміж нервовими недугами і психозами, чи умовними недугами існує основна різниця. В загальному можна сказати, що психічно-хвора людина втрачає зв'язок з дійсністю, тоді як нервово-хвора цього зв'язку не втрачає.

В психологічній літературі під нервовим станом розуміється перебудованість, неспокій, неспроможність людини падувати над своїми почуваннями, а також ускладнення, які з цього випливають.

Як відомо, від кожної людини можна сподіватися чуттєвої реакції в певних ситуаціях. Однак у нервових людях такої реакції, як, наприклад, гнів, неормально перебільшеної, погугування сильніші і тривають довгий час.

Психологи і психіатри вважають, що нервовий настрій бере свій початок у дитячому віці, себто тоді, коли людина починає формувати свій погляд на світ. Багато переживань з дитинства залишаються у нашої підсвідомості, і вони часто стають рушійними силами наших починів у дорослому віці. Не зважаючи на багато помилок поглядів на багато помилок поглядів, заслуга Фрейда полягає в тому, що він перший звернув увагу на важливість переживань у дитинстві і на ролі підсвідомості.

Не можна уявляти неормальну поведінку дитини за вияв упертості, нахвилюваності чи за наслідок невихованості. В багатьох випадках неормальна поведінка є виявом намагання дитини "поставити на своєму", однак не треба забувати, що з дити, у яких така поведінка є виявом психічного неспокою.

Також неправильно вважають, що дитина, що не мала коди "втрапити нерви", і тому неормально поведінки. В дійсності нервові чи дитячі реакції дітей дуже складові.

Кожночасно в гру входять три чинники: нерви, як органічна структура, фізіологічна функція нерва і реакція організму на оточення. Ця реакція є сумою багатьох чинників, включно з впливом переживань нашого минулого.

Люди, які кажуть, що дитина, що не мала коди "втрапити нерви", мають на думці тільки вплив переживань минулого. Але й тут справа не така проста. Не все, що на одну людину має сильний вплив, має такий самий вплив на іншу людину.

Широко закоріненим є такий погляд, що, будучи послідовним та витриманим і маючи зацікавлення, можна очікувати все. Такий погляд заперечує факт, що люди різні своїми вродженими умовними здібностями. Не маю тут на думці тільки умовонедорозвинення, але також поглядом на людей так званої нормальності чи пересічної інтелектуальності існують індивідуальні різниці.

Чей же такі прикмети, як послідовність, витриманість і зацікавлення залежать від багатьох біологічних функцій нашого організму. Не всі так звані нормальні діти однаково здібні, і, коли вимагають від менше здібних осягтів понад їх сили, то це часто доводить до знеохочення, затрати ініціативи і до проявів небажаної поведінки.

Коли людина в дитинстві закорінить у собі почуття непевності, неспокою і меншовартості, то підстави під "нервовість" у старшому віці вже поставлено. В дитині неспокій і непевність постають часто внаслідок конфлікту між етично-моральними цінностями і дійсністю, себто тоді, коли дитина бачить, що батьки проповідують щось одне, а практикують щось інше.

Неспокій постає також тоді, коли батьки вповають в дитину перебудовані погляди на світ і життя. Така дитина в старшому віці часто не може розв'язати душевного конфлікту і витворює у себе неормальне почуття вини. Це почуття витворює іноді необхідне почуття страху. Людина боїться, що вона може зробити щось зле, і тому завжди виглядає перебудованою і перебудованою.

Важливою прикметою нервових людей є почуття меншовартості. Це почуття набуває людини ще в дитячому віці від свого найближчого оточення, отже від батьків, братів чи сестер.

(Далі буде)

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Володимир Кедровський

ОБРИСИ МИНУЛОГО

(21)

Ще ближче я пізнав Олеса, коли він став бувати у мене в хаті, де скульптор Михайло Парашук ліпив його погруддя. Йоді ми засиджувався до пізньої ночі, захопившись розмовами. Часом Олесь замовкав, замислювався, і тоді здавалося, що його думка літає десь далеко, далеко. В таких випадках він просяв дати йому клантний паперу і щось на ньому віршував. Йоді ливав написаний ним вірш на стіл, немов і не цікавився ним. Я зібрав був кілька таких віршів, але, на превеликий жаль, вони і погруддя Олеса, що переживалося у мене, пропали з частинною моєю бібліотекою й архівом на складі в Шенкера у Відні, куди я їх примістив, виїжджаючи до Америки. Маю лише аматорську фотографію з Олесевого погруддя.

Олесь не належав до ніякої політичної партії, він стояв понад партіями, хоч і мав широкі демократичні переконання. Все політичне життя української еміграції у Відні проходило в дискусіях по каварнях, які заступали для нас політичну клябину. В каварні Грэйлінгера можна було бачити таблицю з написом: "За цим столом сидів Михайло Драгоманів", або: "Тут бував Пантелеймон Куліш, коли жив у Відні". Йоді перекладав на українську мову Святе Письмо. Було багато пам'яткових написів про різних світових слави музик, поетів, політичних діячів. Такими написами особливо визначався "Урбанікеллер", куди йоді заходив Олесь. Цьому "Урбанікеллеру" присвятив він короткий вірш, який закінчується так:

Урбанікеллер, Урбанікеллер,
Ах, не одна лишня я там гелер.

Коли б не келлер, коли б не змиди,
І досі б я жив у Відні!

Олесь рідко коли брав участь у політичних дебатах, але і пильно прислухався до всіх новизок, що приходили з рідних земель. Своє спостереження над діячами еміграції він окреслив коротко в своїй сатиричній "Перезаї", невеличкій віршованій збірці, яку видав під псевдонімом "В. Валентин".

Олесь живо цікавився культурним життям, уважаючи працю на культурному полі найважливішою, а різні політичні комбінації та дебати — річчю переходовою, що проминє, не лишаючи нічого корисного. Найбільше цікавився він виданнями справно, і тому разом з Юрієм Тищенко (Ю. Сірий), Спиридоном Черкасенком та з іншими діячами української культури вкладав багато праці над виданням творів українських письменників.

Коли Олесь побачив, що наша політична еміграція в Європі зійшла на манаї, розбилася на дрібні гуртки, він у 1920 році заходився видавати місячник "На передолі", журнал політики, літератури та мистецтва. У першій редакційній статті в цьому журналі Олесь писав:

... Серед надивичайно скрутних обставин опинився наш край і наш нарід, і це не могло не відбитися на нашій еміграції... Суперечні відомості, які зрідка приходять до нас з широким степів України, викликають у нас різноманітні настрії.

Та як б не були ці відомості, страшний образ — руїни нашого краю стоїть рельєфно перед нашими очима.

На безмежних степів України, на цілій нашій етнографічній території йде страшна, завзята боротьба двох принципів: свободи й неволі, світла й тьми... Наш рідний нарід, ош сирі, безіменні герої, віддають своє життя за ідею свободи, добра й краси — за ідею світла й правди, за ідею вічного миру між народами, за гуманізм...

І саме ця тьмава краса, яку з історичною необхідністю переживає наш нарід, викликає в наших душах знівєрі й оптимізм... Ці два страші почування мають своє коріння в нашій славній, хоч і трагічній, історії... А найстрашнішим ворогом є знівєрі й песимізм. Вони ніколи нічого не будують, а тільки руйнують, вони ніколи не складають, а тільки розпадають, вони люті вороги, які наші ніковічі противники, полки й москалі... Наша еміграція опинилася без стерна і без вітрил, без якоїсь спільної, всіх об'єднуючої думки.

І тому ми, ініціатори цього журналу, взяли на свої плечі тяжкий тягар видання нового журналу, якого єдиною метою буде боротьба зі знівєрію і песимізмом, з деморалізацією, що зробила таке спустошення серед еміграції.

Ми будемо кликати: Вірте! І як б не були обставини, як б тяжкі хвилі не приходились переживати нашому народові і нам разом з ним, ми ніколи не втрачимо надії у світле майбутнє нашого народу, бо ми знаємо, чого він бажає і за що бореться".

(На Передолі", ч. 1, березень 1920)

Усе, що написав Олесь тоді, в 1920 році, напевно міг би він повторити й тепер.

Олесь не був вузьким націоналістом. Він дивився на справи визволення широко, і в тій статті, що була його політичним кредом, писав:

Розв'язана не тільки Україна, але й ціла Європа. Її відбудувати прийдеться зусиллям всіх народів, бо ні один нарід у теперішній момент не має сили, щоб усунути руїну і на її місце поставити краще, вище, культурне життя. Наш нарід, який пробудився до нового життя і який могутнім рухом значав своє право на свою самостійність, мусить бути, окрім себе, ініціатором, запрошеним до міжнародного співробітництва в справі розбудови розв'язаної Європи. І покинутий він буде не як безправний найм-раб, але як рівноправний співробітник, бо він має в своїх лоні невичерпне джерело культурних можливостей. Віра в наш нарід, у його дух і сили, аде поруч з вірою в ціле людство, в гуманізм.

Усе, що написав Олесь тоді, в 1920 році, напевно міг би він повторити й тепер.

Олесь не був вузьким націоналістом. Він дивився на справи визволення широко, і в тій статті, що була його політичним кредом, писав:

Розв'язана не тільки Україна, але й ціла Європа. Її відбудувати прийдеться зусиллям всіх народів, бо ні один нарід у теперішній момент не має сили, щоб усунути руїну і на її місце поставити краще, вище, культурне життя. Наш нарід, який пробудився до нового життя і який могутнім рухом значав своє право на свою самостійність, мусить бути, окрім себе, ініціатором, запрошеним до міжнародного співробітництва в справі розбудови розв'язаної Європи. І покинутий він буде не як безправний найм-раб, але як рівноправний співробітник, бо він має в своїх лоні невичерпне джерело культурних можливостей. Віра в наш нарід, у його дух і сили, аде поруч з вірою в ціле людство, в гуманізм.

Здається, єдиною громадською організацією, в якій Олесь брав чинну участь, був Союз Українських Журналістів та Письменників. З початку заснування цього Союзу його головою був д-р Володимир Кушнір, а потім став Олесь.

Перед мимолетним відомом до Америки, восени 1923 року, деякі члени Союзу (на чолі з О. Олесем) влаштували для мене прощальну вечерю. Під час вечері Олесь, бажаючи мені доброго життя в Нової Світі, казав, щоб я твердо тримався принципів дійсної української журналістики і не продав свого пера нікому. Українські журналісти, — казав він, — славі тим, що вони писали лише те, у що самі вірили, що вважали за корисне для свого рідного краю, або для людства взагалі. Вони не торгували своїми ідеями. Отже, коли б вас обставини привели до Америки, нехай ви не зрадите, тоді краще зламайте перо, киньте його, нехай воно зів'яне".

Олесь був зразком безкомпромісовості і, хоч тяжко будував, хоч мучувався за рідним краєм, ніколи не припускав думки про те, що він може повернутися на рідну Україну, під московську окупаційну владу. Він уважав, що своїм поворотом фактично визнає ба більшовицьку владу на Україні.

вдова по **ЮЛІЯНОВІ**.
 иться в понеділок, 5-го і півторок 6-го жовтня ц. р. о год.
 введенні Литвак і Литвак, 801 Springfield Ave., Irvington.
 ся в середу, 7-го жовтня 1964 р. о год. 9-й ранку з того ж
 шкільної каплиці св. І. Хрестителя в Ньюарку, Н. Дж., а
 а Heaven у Випалі, Н. Дж.

вступу:

МАРІЧКА — донька
 иж. **МИРОСЛАВ** — син з дружиною **МАРТОЮ** і дітьми
ХРИСТОЮ, **ГАЛЕЮ** і **ВЛОДЗЬОМ**
ЮРІЙ — син з дружиною **ЕРІКОЮ** і донькою **ІРИНОЮ**
ОЛЬГА ГОРОДИСЬКА — сестра з Родиною в Канаді
 иж. **ІВАН**, д-р **ВОЛОДИМИР**, д-р **ФРАНЦ** — брати
 з Родиною в Європі

РОМАН ЛОМАГА — швагер з Родиною в Канаді

Українські республіканці стейту Нью Джерзі організуються

Ініціатива Українсько-Американського Клубу повіту Есекс, дня 20-го вересня відбулася в домі Чорноморської Січі, в Ньюарку. Конференція Українсько-Республіканських Клубів у стейті Нью Джерзі, для створення їхньої спільної організації, яка б посилила і координувала їхню роботу.

Конференційними нарадами проводили президія у складі: Ів. М. Почтар — голова, М. Савка — місто-голова, і Ів. Д. Демедюк — секретар. П. А. Екстел, голова комітету повіту Есекс, д-р П. Батлер, голова Комітету Національних Громадянських Комітетів для Вибору Голдвотера і Міллера, та кандидат на конгресового репрезентанта від 10-го району стейту Нью Джерзі, п. Р. В. Шредер, короткими словами вітали делегатів і гостей на конференції. Заступили були такі особи: Есекс, Мидл-секс, Гадсон, Моріс Сомерсет, Юніон та Пасейк. Привітний делегат був 108.

Д-р М. Чирівський, відкривавши конференційні збори, прочитав привітальну телеграму від президентського республіканського кандидата, сен. Беррі Голдвотера, яку присутні привітали гучними оплесками.

В рамках нарад, д-р П. Батлер відчитав глибоко обдуману доповідь на тему „Нахальність ризикає година для розв'язання націй“. Згодом розвинулася широка дискусія, яка суттєво доповнювала доповідь.

Новостворену верховну українсько-республіканську організацію названо Об'єднанням Українсько-Американських Клубів стейту Нью Джерзі.

Згодом вибрано Управу новоствореного Об'єднання у та-

кому складі: М. Чирівський — голова, М. Савка — перший місто-голова, Ів. Д. Демедюк — другий місто-голова, В. Підліський — секретар (кореспонденція), М. Сирій — секретар (протоколи), Д. Геча — пресовий референт, Н. Лесків — реф. зовнішніх зв'язків, І. Галій, організаційний референт, Д. Вох — секретар, Я. Івахів, О. Мостовий, В. Янів і М. Процак — члени Управи. В. Головин, Управу заступили усі повіти, де існують клуби, а в міру створення таких клубів по інших повітах, від них кооптувано б по одному з дальшніх членів управи.

ОУАРК прийняло Декларацію своїх політичних настрій, що складається із шести точок: підтримка американської Конституції, засудження московсько-комуністичного імперіалізму; підтримка засад Республіканської Партії, осудження негативного наставлення Демократичної Партії до української проблематики, підтримка усіх кандидатів Республіканської Партії у наступних виборах, зокрема, сен. Голдвотера на президента, і конгресмена Міллера — на віце-президента.

При кінці начеркено план дальшої праці. На Конференції відчувалося загальне багаторіччя і ентузіазм. М. Ч.

Новим сценічно-імпровізованим прем'єром призначено (фактично — з Москви) 50-річного Віллі Страда, дотеперішнього віце-прем'єра. Прем'єр Отто Гротеволь помер. На тому самому засіданні так званого сценічно-імпровізованого парламенту („Фолькскамер“) затверджено „Лакт приватний“ Східної Німеччини з Союзом СРСР, в якому кажеться, що німці кордон Східної Німеччини, що їх ніхто ніколи не визнає, є „вільні і непорушні“.

Словник як зброя

(З приводу „Етимологічного словника української мови“)

Українська громадська думка не доцільно, на жаль, словникової справи. На цьому полі вже багато років іде велика боротьба на Україні. Там політичні умови склалися так, що словник став зброєю в боротьбі за права української мови.

Кожний український словник, що виходить на еміграції, це не тільки збуктовані слова, а й допомога нашому народові на рідних землях.

Розпочатий нещодавно Етимологічний словник української мови проф. Я. Рудницького — це збуктований історичного значення. Він заслуговує на більше зацікавлення широких громадських кіл.

Це один із тих актів української еміграції, який мусить викликати реакцію потойбіч залізної засони; один із тих актів, який, залишаючись плодом чистої науки, твором цілком аполітичним, має велике політичне значення.

Українська Вільна Академія Наук (УВАН) у Канаді випустила з друкарні третю книжку Етимологічного словника. Перші дві книжки з'явилися у роках 1962 і 1963.

Разом має бути 20 книжок, друку.

Ще задовго до появи першої частини, ми знаємо, що проф. Я. Рудницький працює над етимологічним словником і щиро бажали йому найкращих успіхів. „Мн“ — це всі ті, що радіють кожним новим словником, який приходить з Києва або з являється на еміграції. Бож українських словників так мало, а так багато їх потрібно, щоб утримати культуру нашої мови на певній висоті. Зокрема потрібний етимологічний словник. (Етимологія — це та галузь мовознавства, яка досліджує походження слів даної мови, їхню спорідненість з іншими словами цієї мови та зі словами споріднених мов в його широкому сімейному зв'язку).

За інших умов етимологічний словник був би справно вузькою кола спеціалістів та вчителів української мови. Але в нас це справа загальногромадська. Бо в Україні таке становище, що за кожний український словник треба вести велику боротьбу.

Коли в Києві 1958 - 1959 років вийшло фотографічне видання словника Б. Грінченка, то це сталося після довгих років домагань. Коли на решті з'явився 6-ий, заключний, том українсько-російського словника, то це великий успіх наших київських мовознавців.

Але знову треба нагадати, що повільні темпи виходу в світ окремих томів були предметом загальних нарікань та обурення українських літераторів на батьківщині. Тому кожний новий словник української мови повинен викликати ширше зацікавлення. В наших умовах кожний словник, чи він виходить у Києві чи на еміграції, стає зброєю в обороні української мови.

Не зважаючи на всі антисталінські виступи Хрущова, його режим так само ворожий українській мові, як був сталінський. Коли сьогодні українські мовознавці мають деякі успіхи у словникової справі, то це зовсім не заслуга хрущовського режиму.

Словників замало, бо партійні політрюки в українських наукових установах гальмують працю над словниками. Якразово ілюстрацією цього є синонімічний словник А. Багмета. „Він довгі роки працював над словником, потім довго шукав, де б його видати. Нарешті журнал „Вітчизна“ почав його друкувати по кількох сторінок у кожній книжці. Але в половині словника — його припинили. А. Ульяновський довгий час побирався, щоб видати його латинсько-український

словник; досі без успіху. Перший том великого глумачного словника української мови був готовий да друку 1958 року. Минуло п'ять років, а книжки досі нема.

Саме тоді, коли в Києві стали ліквідувати словник А. Багмета, у Вінніпезі вийшла перша книжка етимологічного словника. 36-й обсягом можна сказати, — має синонімічне значення. Це творча відповідь вільної науки на чужині, відповідь на ворожий виклик комуністичних русификаторів на Україні. Це заслужений лаяс керівникам КПРС, лаяс, зроблений у найбільш культурній формі за те, що вони не допустили, щоб український мовознавець видав такий словник у Києві.

Іван Кириченко понад 10 років тому вимагав двох етимологічних словників; повною і шкільного. Досі нема жадного.

Треба визнати цілком правильним рішення автора і канадської УВАН видати словник по — англійськи. Бо таким чином значно поширюється коло зацікавлених „словником“; для українців він теж має неабияке значення, бо це одночасно глумачний, українсько-англійський словник.

Слід додати, що це деякою мірою також синонімічний словник.

Поява етимологічного словника академічного характеру, це історична подія не тільки для українського мовознавства, це взагалі подія в нашому культурному житті. Але менше турбує темп виходу в світ цього словника: за півтора роки вибили три книжки, а всіх книжок — двадцять.

Легко вирахувати, скільки років треба, щоб доставити останню книжку. Двадцять років (1941 - 1961) працював автор у важких умовах війни, евакуації, скитальств.

Коли ж такий важливий твір уже готовий, хай чим швидше — вийде в світ. Коли в Києві темпи видавання словників заповільні, то ми знаємо, чому це так: ворожа влада не дає свободи мовознавцям, не дає досить фондів науковим установам. Але на заході масою свободи, і масою змоги порадується, як мобілізувати фонди.

Дорогі земляки, не легковажно словникової справи. Повторюю: кожний новий словник — це нова зброя в обороні української мови. Такою зброєю потрібно і там, на батьківщині. Найна молодша виростає на чужині, і наша молодь дома, повинна бачити, що українська мова — мова великого народу, мова висококультурна, мова, яка заслуговує на пошану і на поширення. Наші земляки на батьківщині повинні бачити, що ми правильно оцінюємо становище рідної мови на Україні і що ми не залишаємося пасивними глядачами, коли вони змагаються за її права і можливість розвитку.

Видання етимологічного словника не може йти чужими темпами; словник повинен вийти в цілому за 1 - 2 роки. Вірю, що знайдуться — серед українських людей бізнесменів, які схочуть увічнити своє ім'я і поставити собі пам'ятник грізніший за крицевий. Треба тільки в їхніх колах надати справі відповідного розголосу. Нехай меценатом буде і широка громада переділаних словника. Якщо не самі, то вашим дітям надасться словник. Він буде для кожного чужинця, що візьме його в руки, відбитком культури нашого народу. Кожний з нас, хто будь-чим підтримає видання словника, — стане співучасником тієї боротьби, яку проводить український народ на рідних землях в обороні своєї мови, в обороні своєї національної ідентичності.

У. В. М. Добрянський

Короткі вісті

У Палестині кандидаткою на президента країни є 72-літня Фатіма Інах, сестра Мохамеда Алі Інаха, що його вважають за „батька народу“. П кандидатуру підтримують 5 політичних партій, опозиційних до відношеній до теперішнього президента, маршала Мохамеда Аноб Хана.

Англійсь Ричард Дакет, тепер 73-літній старець, втратив цілком слух тому 48 років, після того, як був ранений в голову під час бомбардування Франції в 1918 році. Кілька днів тому він прокинувся вночі — почувши тихий голос. Він встав і, згодившись, ствердив, що чує стукіт своїх черевиків по підлозі. Він найщасливіший, що може чути сміх сусідських дітей і шум листя на деревах.

Віктор Грінш, голова союзу професійних спілок, був головою совєтської делегації до Пейпінгу на святкування 15-річчя комуністичної влади на китайському суходолі. У тому самому літку летів до Москви делегат Східної Німеччини та Чехословаччини. Між закордонними „достойниками“, що прибули з цієї нагоди до Пейпінгу, був президент африканської комуністичної держави Мали, Модібо Кейта. Діти пейпінгських шкільних годинами вистояли на вулицях і вітали гостей прапором, цими.

Українська хроніка

Василь Гаврилик — посаджений міста Едмонтона в Канаді, знову оголосив свою кандидатуру до наступних виборів. Його опонент, Джордж Прудгем, це колишній федеральний міністер. Як посадині Едмонтона, В. Гаврилик впровадив одностаттєвий запис виконав усі обіцянки щодо покращення міста, які давав перед попередніми виборами.

Ювілейний концерт на пошану Тараса Шевченка з великим успіхом пройшов у залі „Опера“ в Буенос Айресі, в Аргентині. Концерт організував Ювілейний Комітет для Шевченківських святкувань. На концерті було також чимало видатних аргентинських діячів.

Олександр С. Андрушак — викладач Інституту ім. Петра Могили в Саскатуні, в Канаді був

підвищений до ступеня підполковника. С. Андрушак призначено в Калгарі командиром Другого батальйону канадської армії.

Часопис „Казак“ — орган Козацького Національно-Визвольного Руху, в числі 81, за серпень ц.р., скаржиться на несприятелів пам'ятника Шевченка у Вашингтоні словами очевидця: „Саме відкриття являлося собою подію, що й доводилося бачити в житті небагатомі, можливо, тільки раз у житті“. У цьому часописі, що виходить у Франції російською мовою, інколи із замітками українською мовою, надруковано широкий звіт про 27 червня у Вашингтоні та уривок з промови ген. Давида Аїзенгавера.

Роман С. Голіт

ФІЛЬМ „ШЕВЧЕНКО У ВАШИНГТОНІ“

З часописів мені було відомо, що над фільмом для Комерційного Товариства Шевченківської праці український фільмовий фахівець Юрій Тамарський. Я зайшов до нього до студії, де він вкінчив документальний фільм про відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, що має назву: „Шевченко у Вашингтоні“.

Ю. Тамарський, довідавшись про мету мого візиту, показав мені вже змонтовану робочу копію фільму. Те, що я побачив, викликало мені переконання, що це справді урочисті відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, з тією тільки різницею, що я вже не був і не страждав від сонця і спраги, а сидівши в приміщенні насолоджувався справжнім мистецтвом твором українських фільмових мистців, яким є Юрій Тамарський (40-літній фільмовий діяльність якого минає в цьому році) та молодий спеціаліст з високою освітою Святослав Новиченко, що працює над ним як співрежисер.

У фільмі „Шевченко у Вашингтоні“ на початку показана урочиста дедикація площі під пам'ятник Шевченкові, що відбулася у Вашингтоні 21-го вересня 1963 року, а далі незатухаючий день 27-го червня 1964 року, коли відкриття пам'ятника розпочалося масовим походом вулицями Вашингтону до площі з уже поставленим, але ще не відслоненим пам'ятником Шевченкові. Треба тільки побачити й почути музику та спів в часі походу, щоб зрозуміти велич української маніфестації в столиці Америки. Похід

закінчувався на площі, яка все більше вповнювалася тисячами масами народу. Показаний у фільмі надзвичайно цікаві і характерні сцени, що перед приходом 34-го Президента США, генерала Д. Аїзенгавера, який підписав закон про пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні і який тепер мав відслонити готовий пам'ятник.

Неможливо переказати словами показаний у фільмі вразливість відслонення пам'ятника, коли від хвилювання хочеться плакати від радості, особливо в момент самого відкриття, що супроводжувалося величавим співом безсмертного „Заповіту“. Навіть в молитвах Митрополитів обох українських Церков відчувалося величезне піднесення й хвилювання.

Надзвичайно гарно представлена у фільмі наша українська добре організована мова, як Плат, СУМА, ОДУМ і інші. Зразкове й мале рухання в поході та радісне дефілювання перед відкриттям пам'ятником Великому Кобзареві з прапорами, що вклоняються Шевченкові, тиша серця старших, бо майже надійну й свідому своїх заданих змін.

Урочистий бенкет у найбільшій у Вашингтоні залі „Армори“ закінчується концертом капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, і нарешті стільки величавим пам'ятниками, а серед них і пам'ятник Свободи, нашому незабутньому Тарасові Шевченкові. Кантата „Кавказ“ супроводжується закінчення цього знаменного фільму.

НЕ ВЕЛИЧЕЗНА РІЗНИЦА, ДЕ ВИ ОЩАДЖУЄТЕ!

4.25%
a year

Anticipated for period beginning July 1, 1964

Ощаджуйте від 15-го зарплатного від 1-го кожного місяця.

Ощадності загарантовані до \$10,000 державою U.S. Govt.

IRVING SAVINGS

and Loan Association

126 MARKET STREET near Main • PATERSON

ARMORY 4-4204 • Daily, 9-3; Also, Fri. Eves. 6-8

FREE PARKING: Cor. Hamilton & Union Streets

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СУБОТА, 10-го ЖОВТНЯ 1964 р.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. І. Христителя — 270 Відд. в год. 7:30 веч. в УНДомі, 80-96 Фліт авт. Простіться прибути на збори. — А. Шаран, гол., М. Варан, кассир, С. Островський, секр.

ПІНКАГО, Іл. Місячні збори Б-ва св. Петра і Павла — 220 Відд. в год. 7:30 веч. в Союзомовому Домі, 1915 Вест 51-ша вул. Простіться прибути і вирішити свої запитання. — М. Харів, гол., І. Мелінішин, секретар.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва М. Грушевського — 219 Відд. від 7-8 год. веч. при 675 80-49-та вул. Простіться прибути на збори. — М. Т. Юров, секр.

НЕДІЛЯ, 11-го ЖОВТНЯ 1964 р.

КІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва Соул — 336 Відд. в 1-й год. по пол. в УНДомі. Вест 14-й вул. Простіться прибути і вирішити свої запитання. — В. Шмагло, секр.

КІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Б-ва св. Василія Великого — 364 Відд. в 2-й год. по пол. в УНДомі, 3161 East 93rd St. — В. Владика, секр.

КІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ — 251 Відд. в год. 11:30 ранку в церковній залі при Вест 7-й вул. — В. Кошар, пред., Т. Шмагала, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. П. Місячні збори С-ва Родж. Прес. Богородиці — 36 Відд. в год. 4:30 по пол. в церковній залі. Простіться прибути на ці збори. — С. Гуляк, секр.

ГЕМТРЕМ, Мін. Місячні збори Т-ва М. Шашкевича — 94 Відд. в год. 2-й год. по пол. в Укр. Демок. Клубу, 2376 Грейлінг. — Т. Маєстрек, секретар.

КІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва І. Франка — 334 Відд. в 1-й год. по пол. в УНДомі. Вест 14-й вул. Простіться прибути і вирішити свої запитання. — Н. Задорський, пред., І. Холодник, секр., С. Вохонко, кассир.

Посмертні згадки

МОСТОВИЙ МИХАЙ, довголітній член Т-ва Запорозька Січ — 387 Відд. УНС в Рочестері, Н. П., номер 25 вересня 1964 р. Народився 18 листопада 1899 р. в с. Мостові, Калуж. Змх. Україна. До УНС-у вступив 21 серпня 1926 р. Залишив у смутку сина Івана. Похорон відбувся 29 вересня ц. р. з пох. заведення до Церкви св. Пасхаля, а відтак на цвинтар Голі Синюлер, при участі родичів, сусідів, знайомих й членів Т-ва. Вічна Йому Пам'ять!

В. Попович, секр.

МАРІЯ ЯРЕМА, довголітній членка 150-го Відд. УНС-у в Піттсбурзі, Пенс., номер 23 вересня 1964 р. Походила народилася 1893 р. в с. Пилипів, пов. Борщів, Україна. Походила на залишила в глибокому смутку чоловіка А. Яремю і зам. дочку Сидорку. Походила була активною членкою та широко громадською. Похорон відбувся 26 вересня ц. р. на цвинтар св. Пасхаля. Вічна Йй Пам'ять!

І. Тарнавський, секр.

КАТЕРИНА ДІД І ЛЕВСЬКА, членка 76-го Відд. УНС-у в Ньюарку, Н. Дж. померла 20 липня 1964 р. Походила походила з с. Дмухавець, Березанського пов. До УНС вступила 1929 р. Походила в глибокому смутку дочку Марію, зятя Івана, сина Павла та 9 внучок, які є членами УНС. Похорон відбувся 24 липня ц. р. з пох. заведення Литви І. Литви до Укр. Кат. Церкви на Півсайд, Н. Дж., а відтак на цвинтар Evergreen 6. Елизабет. Вічна Йй Пам'ять!

В. Салабул, секр.

Роман Parcel Service

141 2nd Ave., New York City Tel. GR 5-7430 — висилася НАДАЛІ ПАЧКИ З ОДНОГО ІХАРЧЕВІ. Рівно: авто, холодильник, телевізор, машини до прання і шиття і т. д. Урадімо години: від 8:30-7 веч. Субота до 6-ї веч. в неділі від 10-3 по пол.

Мешкання Professional Apartment For Rent Formerly occupied by doctor for 30 years. 45 St. Marks Pl. (East 8th Street) Between 1-2 Aves. NEW YORK CITY Call GR 7-0344

ХВОРИ НЕ ТРАТЬТЕ НАДІЇ КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! Займіть це сьогодні! Д-РА МІЛЛЕРА J. MILLER'S PURE HERB COMPOUND № 6, а вже завтра почуєтеся ліпше. Якщо не будете задоволені протягом 48 годин, поверніть пачку! А гроші будуть Вам сейчас повернені. Терпачи на падути шлунка, як класи жовтуха, запір, нервовість, тиск, відбавлення, завороти голови, біль у крижах і інші недомогання НЕ ЧЕКАЙТЕ, а спробуйте зараз! Ціна однієї пачки \$10.00, а якщо хочете для свого приятеля, тоді дві пачки тільки — \$15.00. Пам'ятайте! Замовлюючи чек або Money Order на адресу: THE MILLER CO., INC. Dpt. 41 790 Broad Street — Newark, N.J.

FUNERAL DIRECTORS Theodore WOLININ, Inc. Директор Похоронного Завоювання 123 EAST 7th STREET NEW YORK, N. Y. (9) Tel. GE 5-1487 СОЛІДНА ОБСЛУГА.

ІВАН КОВАЛЬЧИН FUNERAL HOME Completely AIR CONDITIONED Займається ПОХОРОНАМИ в СТЕТІ NEW JERSEY. Ціна присутній для всіх. Обслуга чесна й найкраща. У випадку смутку в родині, клієти, як в день, так і вночі: John KOWALCHYK 129 GRAND STREET (Cor. Warren Street) JERSEY CITY 2, N. J. Te.: HENDERSON 4-5131

Петро ЯРЕМА УКР. ПОГРЕБНИК Займається Похоронами в БРОУК, БРОУКЛІН, НЬЮ-ЙОРК і ОКОЛИЦЯХ. Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку ДАРОМ. Peter Jarema 129 EAST 7th STREET NEW YORK, N. Y. Tel.: ORCHARD 4-2528

Праця Business Opportunity

ДІВЧАТА Легка фабрична праця. Навички. \$1.25 на годину + бенефіти. Голоситися: IMPACT EXTRUSION 39 Power House Road Roslyn Heights, L.I. (516) MA 1-1990

Праця HELP WANTED MALE

ФАБРИЧНА ПОМІЧ Век досвіду, всі юніонні бенефіти, вкл. платні свята, блю кросс, пенсія, вакації, хворобове, пошліна праця + переваги. Мусити розуміти і говорити по-англійськи. Tel.: WA 5-2280 Alpha Industrial Service 1809 W. Elizabeth Avenue Linden, N. J.

ASSEMBLERS BUFFERS GRINDERS PRESS OPERATORS MACHINE GRINDERS TOOL MAKERS POLISHERS Тільки досвідчені. Праця у фабриках в Maplewood і Newark. Щедрі бенефіти для робітників. Голоситися на інтерв'ю 9-11 AM і 2-4 PM J. WISS & SONS Co. 33 Littleton Avenue Newark, N. J.

YOUR OWN TAXI BUSINESS! Long established. Private tax business. Radio equipped cabs. Includes Western Union contract. Bellport, Patchogue Area. Good potential. N. Y. asking price will surprise you. 516 AT 6-5223 after 5 P.M.

Real Estate Astoria 3 РОД. МУРОВАНИЙ наче новий, 3, 3 1/2 і 4 1/2 кімнат. Без контролю, без лізу, город, парад, гараж, б'льок до укр. церкви і сабано. Власник. \$39,000. RA 1-0641 або YE 2-5700

ПОЗИЧКА НА НОВІ АВТА \$4 РІЧНО ВІД \$100 ПЛАТНА ДО 36 МІСЯЦІВ (Забезпечення на авто може бути включено)

Сума позички	Місячна сплата
\$1,000.—	\$31.11
\$1,500.—	\$46.66
\$2,000.—	\$62.22
\$2,500.—	\$77.78
\$3,000.—	\$93.33

Уживані авто фінансовані за низькими ратами

HUDSON COUNTY NATIONAL BANK JERSEY CITY BAYONNE HOBOKEN UNION CITY WEHAWKEN NORTH BERGEN GUTTENBERG

Тарзан взяв набір Расна, кола гурт пішов в напрямі дому. — Бетті та Адам Стови виглядають на приятелів, чи не так?

— Я гадаю, що так! — 3 ваганим відповів Том. — Чому питаєтесь? Мавполуд здвигнув раменами. — Я хотів би знати, чи це приклад, що Адам знайшовся тут.